

رام - ۳ خرداد

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

سوم خرداد

این روز در ایران با رخداد‌های سیاسی و نظامی در جهان با وقایع دینی بزرگ همراه بوده است. روز شنبه سوم خرداد ۱۳۳۵ انگلستان که در پی تجزیه‌ی ایران شرقی بود به ایران اختطاریه‌ای فرستاد و سپاهیان محمد شاه را وادار به شکستن محاصره‌ی هرات کرد. نیم قرن بعد در ۱۲۹۱ پیرم خان ارمنی که در جریان جنگ‌های مشروطه‌خواهان با اشرار کشته شده بود، در تهران با تشریفات شکوهمند در حالیکه جنازه را روی لوله توپ گذاشته بودند تشییع شد و در مدرسه کوشش واقع در خیابان نادری به خاک سپرده شد.

تشییع جنازه‌ی مجاهدان شهید در جنگ لرستان، با حضور پیرم خان

پنج سال بعد در ۱۲۹۷ در همین روز جنگ چهار روزه‌ی باش‌آباران، در حومه‌ی ایروان به پایان رسید. در آن هم باز ارمنی‌ها نقش ایفا کردند و این زمانی بود که سردارشان موسی سیلیکیان توانست تنها با هزار تفنگدار پیشروی ستون عثمانی به درون ارمنستان را متوقف سازد. سه سال بعد در ۱۳۰۰ تظاهرات شدیدی در مسجدشاه و صحن بهارستان علیه سیدضیاءالدین که نخست وزیر بود انجام گرفت، سیدیعقوب انوار و سیدمحمد بیرجندی مدیر مدرسه تدین و مشکوه‌السادات هر کدام علیه رئیس دولت بیانات تند ایراد کردند و از احمدشاه درخواست نمودند او را عزل کند. مهمترین واقعه در این زنجیره آن که در سوم خرداد سال ۱۳۶۱ خرمشهر آزاد شد و جریان جنگ ایران و عراق چرخشی به سود ایران کرد.

سید یعقوب انوار اردکانی
(چپ) با رشیدالسلطان
بختیاری و سردار محیی

در سطح جهانی این روز با رخدادهایی مذهبی قرین بوده که بیشترشان به خصلت مهاجم مسیحیان اروپایی مربوط می‌شده است. نمونه‌اش آن که در ۵۹۷ خورشیدی لشکریان مهاجم مسیحی در جریان پنجمین جنگ صلیبی از آکر به مصر حمله بردند. نمونه‌ی دیگر آن که در ۹۹۶ صد انگلیسی نخستین کلنی این کشور در

آمریکا را تاسیس کردند، که بعدتر به جیمز تاون تبدیل شد. در ۱۰۰۰ اتحادیه‌ی پروتستانها به طور رسمی منحل شد، چرا که در بسیاری از سرزمینهای شمالی به پیروزی دست یافته بود. یکی از این سرزمینها انگلستان بود که پارلمانش در ۱۰۶۸ قانون رواداری دینی را تصویب کرد که فقط پروتستانها را شامل می‌شد و بگیر و ببند کاتولیکها را مهار نمی‌کرد!

در ۱۱۷۷ جان وسلی در آمریکا جنبش دینی متدیسم را آغاز کرد که به زودی به یک جریان مذهبی شکوفا و مهم در این کشور تبدیل شد و امروز نوعی بنیادگرایی دینی همتای سلفی‌گری محسوب می‌شود. در ۱۳۳۵ اختتامیه‌ی ششمین شورای بودایی برگزار شد و راهبان حاضر ۲۵۰۰ سالگی کیش بودایی را گرامی داشتند. در ۱۳۷۰ هم یهودیان اتیوپی طی عملیات سلیمان به اسرائیل انتقال یافتند.

از میان رخدادهای جنگی این روز می‌توان به سال ۱۲۹۲ اشاره کرد که در این روز سیمون بولیوار به مریدا وارد شد و لقب رهایی‌بخش را دریافت کرد و برای حمله به ونزوئلا لشکری بسیج کرد. سه دهه بعد در همین روز به سال ۱۳۲۰ رزمناو آلمانی بیسمارک توسط ناوگان انگلستان غرق شد که پیشرفته‌ترین و بزرگترین رزمناو جهان محسوب می‌شد. در ۱۳۷۲ اریتره از اتیوپی استقلال یافت، و در ۱۳۹۳ هریک از چهار کسی که اقدام به بمب‌گذاری در سازمان تجارت جهانی نیویورک کرده بودند به ۲۴۰ سال زندان محکوم شدند!

رزمناو بیسمارک

رخدادهای فرهنگی هم در این روز بسیار رخ داده‌اند. در ۹۷۴ اولین فهرست مدرن کتابخانه در دانشگاه لایدن تدوین شد، در ۱۲۰۹ سارا جوزفا هیل کتاب کودکان «مری بره‌ی کوچولویی داشت» را چاپ کرد که امروز به یکی از مشهورترین اشعار کودکان تبدیل شده است. در ۱۲۲۳ ساموئل مورس نخستین پیام تلگراف را در دیوانعالی آمریکا فرستاد که این جمله از سفر اعداد کتاب مقدس بود: «What hath God wrought». در ۱۲۶۲ پل بروکلین پس از چهارده سال ساخت و ساز بر مردم گشوده شد، در ۱۳۱۹ ایگور سیکوسکی اولین بالگرد را به پرواز درآورد، و در ۱۳۳۵ اولین مسابقه‌ی یوروویژن در سوئیس برگزار شد.

در سوم خرداد شمار زیادی از نامداران زاده شده‌اند که در میانشان می‌توان به این نامها اشاره کرد: ژرمانیکوس سردار نیرومند و خونریز رومی (سال ۱۵ پیش از میلاد)، دانیل گابریل فارنهایت وضع کننده‌ی مقیاس درجه‌بندی دما (۱۰۶۵)، ژان پل مارا انقلابی پرشور فرانسوی (۱۱۲۲)، میخائیل شولوخوف نویسنده‌ی روس (۱۲۸۴)، باب دیلان خواننده و جورج لاکوف فیلسوف زبان که هر دو در ۱۳۲۰ زاده شدند.